

En film er en film er en film – eller er den?

af Lene Nordin

Ligesom Lars von Triers debutfilm *Forbrydelsens element* har også hans andet oeuvre *Epidemic* fået verdenspremiere under filmfestivalen i Cannes. Den første var i officiel konkurrence i 1984 og vandt en pris for bedste teknik, den anden er her i maj måned vist i serien "Un certain regard" (frit oversat: værd at lægge mærke til) sammen med film af instruktører som Louis Malle (*And the Pursuit of Happiness*), Volker Schlöndorff (*A Gathering of Old Men*), Bo Widerberg (*Ormens väg på Hälleberget*) og Gabriel Axel (*Babettes gæstebud*). Og det er jo ikke så ringe.

Epidemic er en lille film, en bagatel har Lars von Trier kaldt den i pressematerialet. Den er lavet for kun 1 million kr., altså knapt en sjettedel af prisen på en dansk gennemsnitsfilm, og skulle der være konsekvens i budgetterne, burde den, firkantet sagt, kun have været ét kvarter, en sjettedel af en spillefilms længde. Nu varer den 106 minutter, og Lars von Trier har valgt sine besparelser andre steder og med blandet held forsøgt at vende dem til en pointe.

Epidemic er en film om en film. Den handler om en instruktør (spillet af Lars von Trier) og en manuskriptforfatter (Niels Vørsel), som på fem dage laver en skitse til et filmmanuskript, de skal forelægge Filminstitutets konsulent (Claes Kastholm Hansen). Hele filmen er i sort-hvid. Arbejdsprocessen med manuskriptet i kornet 16 mm, ofte med et ubemandet kamera stillet foran de to aktører Trier og Vørsel. Dele af den film, de har tænkt sig at lave, er indlagt som fiktive sekvenser i filmen om arbejdsprocessen. De er til gengæld eminent filmet af Dreyer-fotografen Henning Bendtsen i 35 mm, som smagsprøver på hvilken film det også kunne have været.

Den påtænkte film skal handle om en dødelig byldeepidemi (Lars von Trier har længe haft planer om en film om le Grand Mal), og den idé fører de to herrer ned i Rigsarkivets kældre, gennem beskrivelser af tidligere europæiske epidemiers mængder af lidelsesfulde dødsfald, de drøfter bylders materiemensætning (er den ligesom tandpastaen Signal?), tager en tur til Tyskland og aflægger et obduktionsbesøg i Rigshospitalets patologiske kælderdivision, inden de på femtenda-

Lars von Trier og Niels Vørsel

gen når frem til et fornemt måltid, (dog ikke som *Babettes*), hvor filmkonsulenten får overrakt manuskriptet. Han vifter misbilligende med det: 12 siders synopsis som resultat af 1½ års arbejde!! Men Trier og Vørsel har en overtalelsesstrategi parat: Hypnotisøren Svend Ali Hamann – der som bekendt har fået dom for at gøre andet med sine "klienter" end hypnotisere dem – er inviteret og hypnotiserer en pige til at gå ind i epidemien – med en fantastisk ubehagelig og uhyggelig scene til følge, hvor virkeligheden indhenter de to uforglippede iscenesættere af liv og især død.

Ud over denne "handling", som har de fem dage og planlægningen af måltidet som strukturerende skelet, er *Epidemic* fuld af gode og dårlige indfald, inside jokes og fnis og studentikos humor. Adskilligt burde have været saneret væk. Som det er nu ligner meget i *Epidemic* et parentetisk autoritetsoprør: Jeg vil ikke leve op til jeres kedelige forventninger om forudsigelig seriositet.

På pressekonferencen i Cannes umiddelbart efter forevisningen af *Epidemic* sagde en – vistnok fransk – kritiker, at han fandt Trier en af de mest spændende instruktører i verden i dag. Intet mindre. Og selvom udtalelsen siger mere om Cannes-manageriet og franskmænds faible for det kryptisk-mystiske, end den er berettiget i forbindelse med

Epidemic, så er der et gran af sandhed i flotheden: der er ingen tvivl om, at der er film i Lars von Trier. Han har et ubestrideligt, originalt talent for mediet, for dets muligheder i formen og i billedet, og samtidig har han noget så sjældent som et filmkunstsyn: "En film bør være som en sten i skoen", siger han, den skal med andre ord genere og provokere, den skal gnave lidt, ikke bare glide igennem én uden at efterlade sig spor. Og hvad man så end kan mene om vores unge provokatørs film – fra afgangsfilmens *Befrielsesbilleder* over *Forbrydelsens element* til den aktuelle bagatel *Epidemic* – så er de i hvert fald ikke ligegyldige. De gør krav på opmærksomhed. Filmens alvorlige problem er bare, at når man beskæftiger sig med dem, interesserer sig for dem og tænker over dem, kommer man til at stå tilbage med et spørgsmål, de ikke synes at kunne give svar på. Hvad er det de vil?

Epidemic

Danmark 1987. Instr: Lars von Trier. Manus: Lars von Trier og Niels Vørsel. Foto (35 mm): Henning Bendtsen. Klip: Lars von Trier, Thomas Krag. Lys: Peter Engleson, Thomas Krag, Niels Vørsel. Prod: Element Film. Medv: Lars von Trier, Niels Vørsel, Claes Kastholm Hansen, Susanne Ottesen, Cæcilia Holbek, Olaf Ussing, Ole Ernst, Udo Kier, Jan Kornum Larsen.